

4ο & 3ο Ενιαίο Λύκειο Χαλκίδας

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

Πολύ αγαπιέται αυτός ο τόπος
με υπομονή και περηφάνεια...

Γ. Ρίτσος

Εισαγωγικό σημείωμα

Σχολικό έτος 2022-23

Β' Λυκείου.

Μεσαιωνική Ιστορία.

Είναι τόσο πολύ μακριά μας τα γεγονότα και ο χρόνος αυτός;

Έμοιαζαν να είναι.

Εμείς όμως προσπαθήσαμε να καλύψουμε την απόσταση.

Και αρχίσαμε να τα “αγγίζουμε”...

Πρώτος ο Πύργος των Πολιτικών μας υποδέχθηκε μια βροχερή μέρα...

Έπειτα είχαν σειρά οι 2 Πύργοι στο Μύτικα.

Δίπλα τους ο Πύργος του Βασιλικού και απέναντι το κάστρο των Φύλλων μάς έχνεφαν παραπονεμένα που δεν τα επισκεφτήκαμε. Στενά όμως τα περιθώρια... Ίσως στο μέλλον...

Ζητήσαμε να ανακαλύψουμε τα μυστικά τους.

Με οδηγό την ιστορία και τη φαντασία...

•••

Στο έντυπο που κρατάτε στα χέρια σας αποτυπώθηκε ένα μέρος από την ερευνητική μας προσπάθεια.

Για να αποδειχθεί ότι η μεσαιωνική μας ιστορία είναι ζώσα, είναι παρούσα, μας ορίζει και μας προσδιορίζει...

Οι Πύργοι της Εύβοιας - πάνω από 50 - αποτελούν για τον τόπο μας σήμα κατατεθέν, μια πρόκληση για έρευνα, ένα σημαντικό κομμάτι ιστορικής μνήμης.

Είμαστε το Β3 και το Β5 του 4^{ου} Λυκείου Χαλκίδας και
το Β1 και το Β4 του 3^{ου} Λυκείου Χαλκίδας.

Και οι καθηγήτριες στο μάθημα της Ιστορίας:

Γκανή Κων/να - 4^ο ΓΕΛ Χαλκίδας

Μπαρώτα Ζωή - 4^ο ΓΕΛ Χαλκίδας

Πανούση Αικατερίνη - 3^ο ΓΕΛ Χαλκίδας

A. Βιβλιογραφική Έρευνα

1. Η Μεσαιωνική Εύβοια - Από τη Φραγκοκρατία στην Τουρκοκρατία

Η περίοδος της Φραγκοκρατίας

Στο Μεσαίωνα η Εύβοια ήταν μέρος της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Ανήκε διοικητικά στο θέμα της Ελλάδας. Οι διοικητές του θέματος είχαν ως έδρα τους τη Χαλκίδα, λόγω του φρουρίου, και διορίζονταν από την Κωνσταντινούπολη.

Όταν το βυζαντινό κράτος αντιμετώπιζε δυσκολίες, στην Εύβοια, όπως και στις άλλες επαρχίες, γίνονταν επιδρομές από διάφορους λαούς, με σκοπό την κατάκτηση ή τη λεηλασία της. Το 1124 - 1125, επί αυτοκράτορος Ιωάννη Β' Κομνηνού, ο δούκας της Βενετίας Δομένικος Μικιέλης, ερχόμενος από τη Ρόδο, επιτέθηκε εναντίον της Εύβοιας, γιατί ο αυτοκράτορας αφαιρέσε τα προνόμια που είχαν χορηγηθεί στους Ενετούς εμπόρους. Η προσπάθειά του αποκρούστηκε και απέτυχε. Αργότερα (1147) στόλος των Νορμανδών που κατοικούσαν στην Ιταλία λεηλάτησε το νησί. Και λίγο αργότερα (1149) ο ηγεμόνας της Λομβαρδίας, Ρογήρος λεηλάτησε με μεγάλο στόλο τη Θήβα, την Εύβοια και την Κόρινθο. Επί του αυτοκράτορος Μανουήλ (1155 ή 1158) ηττήθηκε γύρω από την Εύβοια ο βυζαντινός στόλος από το ναύαρχο της Σικελίας, το Μάιο.

Οι Ευβοείς φαίνεται πως ήταν δόκιμοι ναυτικοί, που υπηρετούσαν το βυζαντινό κράτος. Επίσης παρείχαν στο κράτος ως φόρο πολεμικά πλοία, καθώς στο νησί υπήρχε ναυπηγική ύλη και ικανοί ναυπηγοί.

Στην Εύβοια υπήρχε εμπορική αποικία των Ενετών. Επί του αυτοκράτορος Μανουήλ με βασιλικό διάταγμα δημεύθηκαν οι περιουσίες των Ενετών που ζούσαν στη βυζαντινή επικράτεια. Τότε ο δούκας της Βενετίας Μιχαήλ ο Βιτάλης με στόλο 120 πλοίων επιτέθηκε στην Εύβοια (1171). Οι Ενετοί πολιορκήσαν τη Χαλκίδα, κυριεύσαν ένα μέρος της και έκαψαν πολλά σπίτια. Αποκρούστηκαν όμως από τον αυτοκρατορικό στρατό και κατέφυγαν στη Χίο, από όπου όμως εκδιώχθηκαν και αναγκάστηκαν να συνθηκολογήσουν. Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, ενώ οι Ενετοί πολιορκούσαν διάφορα μέρη της Εύβοιας, διαπραγματεύονταν ταυτόχρονα με τον αυτοκράτορα Μανουήλ, ο οποίος σκοπιμώς παρέτεινε τις διαπραγματεύσεις. Τότε ενέσκηψε βαρύς λοιμός στον ενετικό στρατό και ο δούκας, επειδή φοβήθηκε ότι οι Έλληνες δηλητηρίασαν το νερό, αποχώρησε.

Επί αυτοκράτορος Αλεξίου Δούκα του Μούρτζουφλου (1204), ο Γάλλος κόμης της Φλάνδρας Γαλδουίνος ή Βαλδουίνος μαζί με τους σταυροφόρους κυριεύσε την Κωνσταντινούπολη και διένειμε στους συμμάχους του τις επαρχίες του βυζαντινού κράτους. Η Εύβοια παραχωρήθηκε στους Γάλλους σύμφωνα με τον Λέοντα Σγουρό κατ' άλλους, όμως στους Λομβαρδούς, Ενετούς, Γενουάτες και Ισπανούς.

Σύμφωνα με κάποιους δυτικούς ιστοριογράφους ο πρώτος κατακτητής, Ιάκωβος Αβένος, τον Αύγουστο του 1205 (έτος της κατάκτησης του νησιού) χώρισε την Εύβοια σε τρία τιμάρια (φέουδα) και τα διένειμε σε τρεις Λομβαρδούς φίλους και συστρατιώτες του. Μετά τον θάνατο του Ιακώβου(1210), τον αντικατέστησε ο Ραβαίνος, ο ένας εκ των τριών τιμαριούχων, ο οποίος, μια και έζησε περισσότερο από τους άλλους δύο, έγινε ηγεμόνας όλου του νησιού. Και μετά το θάνατο του Ραβαίνου (1212), το νησί διαιρέθηκε σε τρεις ηγεμονίες με ενέργειες της Βενετίας, τη νότια με σημαντική πόλη την Κάρυστο, την

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

κεντρική, όπου στη θέση της αρχαίας Χαλκίδας ανεγέρθηκε η πρωτεύουσα Νεγρεπόντη ή Έγριπος, και τη βόρεια με σημαντική πόλη τους Ωρεούς.

Εικόνα 1 Μεσαιωνικός χάρτης απεικόνισης της νήσου Εύβοιας με το όνομα Negroponte, το οποίο σημαίνει «μαύρη γέφυρα» (ιταλικά).

ανεξαρτησία τους επαναστατώντας κατά των Φράγκων. Αρχηγός της αποστασίας ήταν ο Ικάριος ή Λικάριος ο Καρυστινός, που κάποιες πηγές τον παρουσιάζουν με ελληνική καταγωγή, ενώ άλλες ως Γενουάτη. Αυτός, ύστερα από την κατάληψη του φρουρίου των Ανεμοφυλών κοντά στην Κάρυστο, μετέβη στην Κωνσταντινούπολη και ζήτησε βοήθεια από τον αυτοκράτορα Μιχαήλ Παλαιολόγο, για να υποτάξει το νησί στο νέο βυζαντινό κράτος. Ο αυτοκράτορας ανταποκρίθηκε στέλνοντας στόλο και ο Ικάριος, αφού προβιβάσθηκε σε αντιναύαρχο του βυζαντινού κράτους, κυριεύσε την Κάρυστο και κατέλαβε τους αξιόλογους πύργους, Άρμενα, Κούπα, Κλεισούρα και Μανδούκι. Απέκλεισε το νησί από παντού και το 1278 πολιορκήσε και την ίδια την πρωτεύουσα, τη Χαλκίδα. Έξω από αυτή, κοντά στον Βατόντα, διεξήχθη μια μεγάλη μάχη στην οποία ηττήθηκαν οι Ενετοί, αλλά ο Ικάριος δεν κυριεύσε τη Χαλκίδα. Ο τότε επίτροπος της Βενετίας Νικόλαος Μοροζίνης με τη βοήθεια του διοικητή του Ναυπλίου έσπευσαν στη Χαλκίδα και ο Ικάριος αναγκάστηκε να λύσει την πολιορκία. Οι Ενετοί σιγά σιγά άρχισαν να ανακτούν τα χαμένα εδάφη και το 1296 ανέκτησαν την Κάρυστο.

Στη διάρκεια της Ενετοκρατίας οχυρώθηκε η Χαλκίδα, παρά τα διάφορα προβλήματα ο πληθυσμός αυξήθηκε, τα φορολογικά έσοδα ήταν αρκετά και πολλά από αυτά προέρχονταν από τους πολυάριθμους Εβραίους του νησιού. Η Εύβοια παρήγε σιτηρά, κρασί, βαμβάκι, λάδι, μέλι, και μαλλί. Η κτηνοτροφία αναπτύχθηκε, γιατί υπήρχαν πολλά βοσκοτόπια.

Οι Ενετοί εξουσίασαν την Εύβοια μέχρι την κατάκτησή της από τους Τούρκους (1470).

Η κατάκτηση της Εύβοιας από τους Τούρκους

Ο Γεώργιος Ντεγιάννης εξιστορεί, με βάση την περιγραφή του Ross, πώς κατέκτησαν οι Τούρκοι την Εύβοια.

"Ο Μωάμεθ ποθούσε τόσο την κατάκτηση του ωραίου νησιού ώστε τα μέτρα άμυνας της Βενετικής Δημοκρατίας δεν είχαν καμία ισχύ. Αυτή ζήτησε ενισχύσεις από παντού, αλλά

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

μόνο μια γαλέρα στάλθηκε από τον κόμη της Κεφαλλονιάς για να συμπράξει με το Βενετικό στόλο. Οι ηγεμόνες των χριστιανών λέει κάποιο έγγραφο – το οποίο αναφέρει ο Μίλλερ - έβλεπαν απαθείς σαν να παρακολουθούσαν θέατρο.

Έτσι, τον Ιούνιο του 1470 ο τουρκικός στόλος με 60-70.000 άνδρες βγήκε από τα Δαρδανέλια, παρέπλευσε τον Καφηρέα και αφού κατέλαβε το κάστρο των Στύρων και τον Πύργο του Βασιλικού αγκυροβόλησε στο σημερινό Βούρκο. Οι άνδρες αποβιβάστηκαν σε μικρή απόσταση από τα τείχη της Χαλκίδας, στις 15 του μηνός με επικεφαλής τον ίδιο το Σουλτάνο Μωάμεθ.

Ο Σουλτάνος, επειδή έκρινε ότι ήταν ακατόρθωτη η εισβολή στην πόλη μέσω του πορθμού – του οποίου η γέφυρα ήταν σηκωμένη λόγω του ορμητικού ρεύματος του Ευρίπου – πήγε στο στενό του νότιου λιμανιού- Bocca di San Marco λεγόταν τότε – και έφτιαξε γέφυρα από σκάφη μέσω της οποίας πέρασε ο στρατός του. Το στρατό τον άπλωσε λοιπόν από κει μέχρι το λόφο του Βελήμπαμπα (η περιοχή σήμερα λέγεται δεξαμενή) – βουνό των Καλογραιών ονομαζόταν τότε αυτός εξαιτίας της μονής της Θεοτόκου που υπήρχε εκεί – και μέχρι την πηγή της Αρέθουσας., σημερινό Άγιο Στέφανο.

Επίσης, στη Βοιωτία έστησε πυροβόλα στη Φούρκα, το σημερινό φρούριο του Καράμπαμπα. Μετέφερε, επίσης, πλοία μέσω της ξηράς στο βόρειο λιμάνι, κατασκεύασε εκεί άλλη γέφυρα από ακάτους και πολιορκήσε από παντού τη Χαλκίδα. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα τείχη της πόλης περιστοιχίζονταν από νερό διότι και προς το μέρος της ξηράς ο περίβολος των τειχών υποστηριζόταν από βαθιά τάφρο."

2. Γενικές πληροφορίες για το Ληλάντιο πεδίο

Μύτικας- Ληλάντιο πεδίο

Γενικά

Είναι μια από τις πιο γόνιμες περιοχές του νησιού με πλούσιο βαρύ αργιλώδες χώμα. Ποτιζεται από το Λήλα. Έχει αποτελέσει σημείο σύρραξης από τότε που δημιουργήθηκαν οι αρχαϊκές και κλασικές πόλεις της Χαλκίδας (δυτικά) και της Ερέτριας (ανατολικά). Η πεδιάδα είναι γεμάτη αμπελώνες, κτήματα με λαχανικά και σιτηρά, περιμετρικά των οποίων είναι φυτεμένα ελαιόδενδρα. Αντίθετα με άλλες περιοχές δεν υπάρχει εστιασμένο χωριό, αλλά οι κάτοικοι ζουν και εργάζονται στα οικόπεδα γης τα οποία ποτίζονται από ένα ευφυές σύστημα καναλιών από τον ποταμό. Μέχρι τη πρόσφατη ενσωμάτωσή της στο δήμο Χαλκιδέων η περιοχή ήταν επίσημα αναγνωρισμένη ως κοινότητα και αναφέρεται ακόμα από τους κατοίκους της ως "Τα Αμπέλια". Καμία εκκλησία δεν έχει βρεθεί να υπάρχει στο πεδίο από παλιά, αλλά υπάρχει μία στο μικρό λόφο που εδράζονται οι Δυο Πύργοι. Η πεδιάδα των Αμπελιών συνορεύει κατά το νοτιά με την πιο μεγάλη πεδιάδα του Βασιλικού, μεγάλου χωριού, που καταμεσής του υψώνεται ένας τετράγωνος πύργος, έργο των Φράγκων ή των Βενετσιάνων, και, κατά το βοριά, με την καθαυτό πεδιάδα της Χαλκίδας.

Μεσαιωνικό όνομα

Δεν υπάρχει αναφορά της περιοχής σε παλαιότερους χάρτες, παρόλο που είναι πιθανό το **Κάστρο των Φύλλων**, αναφερόμενο ως Lilanto σε πολλούς χάρτες της εποχής να πήρε το όνομά του από την πεδιάδα, όπως είπε ο Τριανταφυλλόπουλος. Ο Koder πρότεινε ότι το Lilanto (ή Lilando) ήταν το σύγχρονο χωριό του Βασιλικού, αλλά τα τουρκικά τελωνεία

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

που από το 1474 αναφέρονταν στο Vasiliko το απορρίπτουν. Η στρατιωτική γενική περιγραφή του Werdmuller (1660) παρέχει τη λύση: δείχνει ανακτορικά κτίσματα στο λόφο των δυο Πύργων και κτίσματα στη βάση του. Αυτά πρέπει να ήταν μέρος του χωριού Lilanto. Το 1420 επίσης υπάρχει μια αναφορά της ενετικής Γερουσίας σε αυτό.

Η εκδρομή της βασίλισσας

Έχει ενδιαφέρον η αφήγηση του Γερμανού Λουδοβίκου Ross, του πρώτου καθηγητή της Αρχαιολογίας και της Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Αθήνας (1837). Αυτός φαίνεται να συνόδευσε τη βασίλισσα Αμαλία σε μια περιήγησή της στην περιοχή.

"[...] ο βασιλέας αποφάσισε μια εκδρομή στην Εύβοια, όπου δεν είχε πάει ακόμη, και στις λεγόμενες Β. Σποράδες, που αποτελούνε τα βορινά ακραία υδάτινα σύνορα του Ελληνικού Κράτους...

[...] Φύγαμε στις 16 του Σεπτέμβρη, το βράδυ, από τον Πειραιά και βρεθήκαμε την άλλη μέρα πρωί στον Κόρφο της Καρύστου στα νοτινά ακρογιάλια της Εύβοιας.

[...] Ύστερα από τον μακρινό και κουραστικό πρωινό περίπατο η βασίλισσα με τη συνοδεία της έκαμε, έφιππη, μια εκδρομή στον περίγυρο της Χαλκίδας. Σταματήσαμε πρώτα μισή ώρα έξω από την πόλη σ' ένα μεγάλο κήπο που έλαμπε με τις κληματαριές του καταφορτωμένες από τα ομορφότερα σταφύλια, και περάσαμε ύστερα κάτω κάτω από καμάρες υδραγωγείου. Είναι έργο των Βενετοϊάνων και δουλεύει, όπως τον καιρό που το πρωτοχτίσανε. Φτάσαμε σ' ένα μέρος στολισμένο μ' αμπέλια και κήπους με φρουτόδεντρα (Αμπέλια το λένε) που το στεφανώνουν δυο λόφοι έχοντας και σήμερα στην κορφή τους δυο πύργους Φράγκων ιπποτών. Ψηλότερα στο βουνό βλέπει κανείς τα ερείπια ενός μεγαλύτερου κάστρου. Οι πύργοι ήταν ο σκοπός της εκδρομής. Τη θέα προς τα ανατολικά την εμποδίζουν τα ψηλά βουνά του εσωτερικού. Νοτιοδυτικά το βλέμμα, περνώντας το στενό της Εύβοιας, πέφτει στα Βοιωτικά ακρογιάλια και στα βουνά της Αττικής. Όταν γυρίσαμε, το σούρουπο, στην πόλη, βρήκαμε στρωμένο το τραπέζι. Ήταν καλεσμένος ο Επίσκοπος της Χαλκίδας κι οι εξέχοντες από τους Τούρκους μπέηδες.[...]"

3. Οι πύργοι

Φραγκικά κάστρα και οχυρώματα

"Όταν η αυτοκρατορία του Βυζαντίου έπεσεν εις τας χείρας των Σταυροφόρων και ο Βονιφάτιος Μομφερρατικός έλαβε την Θεσσαλονίκη και άλλοι σταυροφόροι κατηθύνθησαν προς τας Αθήνας και την Πελοπόννησον, ο Jacques d' Avesne εστράφη προς την Εύβοιαν και εκεί εις το φρούριον της γέφυρας εγκατέστησε φρουράν..."

Αρχιμ. Ιερωνύμου Λιάπη, Μεσαιωνικά μνημεία Ευβοίας

Εκτός όμως από το μεγαλόπρεπο κάστρο στη Χαλκίδα, διασώζεται στην περιοχή μας επιβλητικό μέχρι και σήμερα- το κάστρο των Φύλλων, πάνω σε έναν απόκρημνο βράχο του Ληλάντιου πεδίου. Ο Θ. Σκούρας γράφει για το κάστρο αυτό:

"Όποιον δρόμο και να πάρεις, που να περνάει μέσα ή στις άκρες του Ληλάντιου πεδίου, θα δης το κάστρο αυτό. Η θέση του εξουσιάζει όλη την αιματοβαμμένη πεδιάδα του Λήλαντα. Είναι, όσο υπάρχει ακόμα, από τα πιο όμορφα κάστρα της Εύβοιας, και είναι το μόνο κάστρο για το οποίο, χάρις στους τυχονοκτισμούς του Λικάριου, έχουν γραφεί μερικά πράγματα. Βέβαια μελέτη καμιά, ούτε αποτύπωση, ούτε τίποτα

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

ουσιαστικό. Απλές αναφορές, μικρές ή κάπως με πιο πολλές φράσεις. Η καταστροφή του μου έκανε εντύπωση, γιατί προχωράει πολύ γρήγορα. Ε, και να 'ταν το καημένο σε καμιά άλλη χώρα. Θα διατηρούσε όχι μόνον τα τειχιά του μα και τα κανόνια του, και τους ανθρώπους του και τη ζωή του και την ιστορία του. Θυμάμαι εκείνο το κάστρο του Dinant στο Βέλγιο: κανόνια, όπλα, φυλακές, μαγειριό, δωμάτια, όλα στην εντέλεια της εποχής του και κούκλινα ομοιώματα των στρατιωτών, μαγείρων, φυλακισμένων σου δίνουν την εντύπωση πώς είσαι ένας απ' αυτούς και μετέχεις στη ζωή του κάστρου. Εδώ ξεμεινάμε στον Παρθενώνα, τους Δελφούς και την Ολυμπία, σαν να σταματάει η ιστορία μας εκεί!"

Σώζονται επίσης και τρεις πύργοι οι οποίοι χρησιμοποιούνταν μάλλον ως ορμητήρια και ως αμυντικές βίγλες (παρατηρητήρια) των ηγετών. Οι πύργοι αυτοί έχουν μεγάλο ύψος, ορθογώνια βάση, είναι χτισμένοι με αργούς (ακατέργαστους) λίθους και απολήγουν στο πάνω μέρος τους σε γλωσσοειδείς επάλξεις. Είναι οι δύο πύργοι στο Μύτικα και ο πύργος του Βασιλικού.

Δύο Πύργοι

Βρίσκονται σε ένα λοφίσκο ύψους 60m, πριν από το χωριό Φύλλα, δυτικά του ποταμού Λήλα, ακριβώς στη γέφυρα. Σώζονται σε πολύ καλή κατάσταση ως τις επάλξεις τους. Υπάρχουν διάφορες υποθέσεις σχετικά με το ρόλο τους. Σύμφωνα με τοπικούς θρύλους λέγεται πως ένας από αυτούς αποτελούσε την κατοικία ενός ποταμάρχη, αφού το ύψωμα που εδράζονται οι πύργοι βρίσκεται στο κέντρο ενός αρδευτικού συστήματος. Ο Koder πίστευε ότι αυτοί αποτελούσαν κομμάτι αλυσίδας πύργων που εκτείνονταν κατά μήκος του ποταμού και προστάτευαν την πόλη της Χαλκίδας (Negroponte) την εποχή του Μεσαίωνα, ενώ ο Lock θεωρούσε πως αποτελούσαν το κέντρο μιας μεγάλης ιδιοκτησίας φεουδαρχών στο πλαίσιο του φεουδαρχικού συστήματος. Μια

Εικόνα 2: Επίσκεψη του Β3 και του Β5 του 4ου ΓΕΛ Χαλκίδας στους 2 Πύργους του Μύτικα

και βρίσκονται απέναντι από το κάστρο των Φύλλων υπάρχει η θεωρία επίσης ότι κατασκευάστηκαν περίπου το 1280 για να αντισταθούν στα εισβάλλοντα βυζαντινά στρατεύματα που έχοντας ήδη πάρει υπό τον έλεγχό τους μεγάλο μέρος του νησιού, εγκαταστάθηκαν εδώ για να πολιορκήσουν το Negroponte (τη Χαλκίδα).

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

Εικόνα 3: Από την επίσκεψη της Β' Λυκείου του 3^{ου} ΓΕΛ ΧΑΛΚΙΔΑΣ στους "Δίδυμους Πύργους"

Τα αρχαιολογικά ευρήματα – στοιχεία είναι περίπλοκα. Οι πύργοι, ενώ ονομάστηκαν δίδυμοι, έχουν στην πραγματικότητα διαφορετική αρχιτεκτονική. Η βάση του βόρειου πύργου έχει διαστάσεις 6.15 X 6.10, ενώ αυτή του νότιου έχει διαστάσεις 7.45X 6.95 και το ύψος τους είναι περίπου 18m και 16m αντίστοιχα. Αυτό σημαίνει ότι ο βόρειος, αυτός δηλαδή που είναι ψηλότερος, έχει ένα επιπλέον επίπεδο. Και οι δυο έχουν μια εσοχή εξωτερικά σε ύψος μεταξύ 0,40m και 0,60 m, αλλά η διαμόρφωση των ανοιγμάτων διαφέρει σε κάθε πύργο. Ο νότιος πύργος έχει 3 ανοίγματα – μια σχισμή ρίψης βελών σε ψηλό σημείο κατακόρυφα πάνω από την οποία βρίσκονται στενά παράθυρα στο 1ο και 2ο επίπεδο – αλλά τα παράθυρα στο δεύτερο όροφο του βόρειου προεξέχουν και στον τρίτο όροφο υπάρχουν κύκλοι με τούβλα (περίπου 2m σε διάμετρο) όπου δεξιά από κάθε τέτοιο κύκλο βρίσκεται ένα μικρό παράθυρο περιτριγυρισμένο από καλοφτιαγμένη

πέτρα. Το παράθυρο της νότιας πλευράς κλείστηκε με ακατέργαστους λίθους σε μεταγενέστερο στάδιο.

Περισσότερες διαφορές εμφανίζονται στον προμαχώνα. Ο νότιος έχει ενετικού τύπου επάλξεις, ενώ στον προμαχώνα, στον βόρειο, οι επάλξεις προστέθηκαν αργότερα – υπάρχει μια εμφανής σειρά από τούβλα από πάνω, όπου ακατέργαστοι λίθοι τοποθετήθηκαν σε ασθενές κονίαμα. Αυτό συνιστά την ύπαρξη οροφής στον πύργο η οποία αργότερα έγινε προμαχώνας. Το μεγάλης κλίμακας σχέδιασμα στη συλλογή του Werdmuller, χρονολογημένο το 1660, το επιβεβαιώνει αυτό και αποτυπώνει δυο πύργους, ο ένας εκ των οποίων έχει οροφή (με ημισέληνο από πάνω);

Η πιο σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο είναι οι γωνίες. Ο νότιος έχει άγρια πέτρα στις γωνίες, ενώ ο βόρειος έχει εξαιρετικές εξωτερικές γωνίες εκτός από τις πρώτες λίγες σειρές, όπου η λιθοδομή είναι παρόμοια με του νότιου. Γενικά, παρόλο που πρόσβαση δεν υπάρχει για να παρατηρήσει κάποιος την εσωτερική διαμόρφωση, ο βόρειος είναι εμφανέστατα ανώτερος τόσο αρχιτεκτονικά όσο και στην ποιότητα της κατασκευής. Δεν έχει επίσης σχέση με κανέναν άλλο πύργο στο νησί. Τα μικρά παράθυρα και τα κυκλικά αντικείμενα διακόσμησης σε κάθε πλευρά, η εξωτερική γωνία και το τελείωμα στα παράθυρα, μας οδηγεί στην πιθανότητα η κατασκευή του να ξεκίνησε τον 16ο αιώνα κατά την περίοδο της οθωμανικής κατάκτησης και να ολοκληρώθηκε συγχρόνως ή νωρίτερα από του νότιου. Η ύπαρξη ενός σχήματος ημισελήνου πάνω από τον πύργο μαζί με την διπλανή αίθουσα μπορεί να συνιστούν ενδείξεις ότι ο πύργος ήταν μέρος θρησκευτικού οθωμανικού θεσμού (madrasa), λειτουργούσε δηλαδή ως εκπαιδευτικό θρησκευτικό ίδρυμα και είχε εγκατεστημένο ρολόι όπως αυτό της Χαλκίδας.

Εικόνα 4: Ο Πύργος των Πολιτικών, η κατοικία του φεουδάρχη. Δυναμάρι λεγόταν κατά τον Μεσαίωνα. Ο πύργος είναι πολύ καλά συντηρημένος και επισκέψιμος και στο εσωτερικό του.

Πύργος Πολιτικών

Ο μεσαιωνικός Πύργος των Πολιτικών στο κέντρο του σύγχρονου οικισμού σώζεται σχεδόν ακέραιος σε ύψος 18,50 μέτρα. Πρόκειται για ένα τετραώροφο κτίσμα με τετράγωνη κάτοψη (6x6 μέτρα). Εξωτερικά, παρουσιάζεται ως στιβαρή κατασκευή, με λιτές όψεις και λιγοστά ανοίγματα. Εσωτερικά διαρθρώνεται σε 4 ορόφους που επικοινωνούν με ξύλινες σκάλες.

Η σημερινή είσοδος στο ισόγειο ανοίχτηκε σε μεταγενέστερη εποχή το 1973.

Σήμερα αποτελεί επισκέψιμο μνημείο έπειτα από τις εργασίες αποκατάστασης που πραγματοποιήθηκαν από την 23^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κατά το διάστημα 2011-2014 στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ).

Βιβλιογραφία

Κ. Γουναρόπουλος, *Ιστορία της νήσου Ευβοίας*, Εκδ. Προοδευτικής Ευβοίας, Χαλκίδα, 1979

Αρχιμ. Ι. Λιάπης, *Μεσαιωνικά μνημεία Ευβοίας*, Αθήνα, 1971

Γ. Ι. Ντεγιάννης, Βασιλικά ταξίδια στην Εύβοια και τις Β. Σποράδες, όπως τα περιέγραψε ο L. Ross, *Αρχείο Ευβοϊκών Μελετών*, τόμος Ζ', Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών, Αθήνα, 1960

Θ. Σκούρας, Οχυρώσεις στην Εύβοια, *Αρχείο Ευβοϊκών Μελετών*, τόμος Κ', Εταιρεία Ευβοϊκών Σπουδών, Αθήνα 1975

Blackler, Andrew. "The Medieval Landscape of Euboea (Negroponte): A Framework for Interpreting the Byzantine and Frankish Towers of Greece." PhD Thesis, University of Birmingham, 2020.

Β. Επιτόπιες προσεγγίσεις και εμπνεύσεις...

Στο μέρος αυτό παρατίθενται εργασίες μαθητών, οι οποίες έγιναν στο πλαίσιο της σύνδεσης της ιστορίας του τόπου μας με τη διδακτέα ύλη του μαθήματος “Ιστορία του Μεσαιωνικού και του Νεότερου κόσμου 565-1815”, της Β΄ τάξης. Να σημειωθεί ότι όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες εκπόνησαν εργασίες, αλλά στο παρόν έντυπο - λόγω περιορισμένου χώρου - “φιλοξενούνται” ενδεικτικά και τμηματικά μόνο κάποιες από αυτές.

4^ο ΓΕΛ Χαλκίδας

Οι μαθητές και οι μαθήτριες του Β3 στο Μουσείο Αρέθουσα.

Εικόνα 5: Λογότυπο Αρχαιολογικού Μουσείου Αρέθουσα

Η επίσκεψή μας στο νέο αρχαιολογικό μουσείο Αρέθουσα ήταν μια σημαντική εμπειρία για την ομάδα μας. Ήταν η πρώτη μας επίσκεψη στο συγκεκριμένο μουσείο της πόλης μας και δεν περιμέναμε κάτι τόσο εντυπωσιακό. Ο χώρος άριστα διαμορφωμένος, με διαδραστικά μέσα και τεχνολογικά προσεγμένους. Παρουσίαζε την ιστορία της πόλης και της ευρύτερης περιοχής μας χρονολογικά με πολλά εκθέματα.

Μέσα από τη μελέτη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, μπορούμε να ανακαλύψουμε την πολυμορφία μας και να εμπλουτίσουμε τη ζωή μας με το να ερχόμαστε σε επαφή με κάτι τόσο θεμελιώδες για την ταυτότητά μας.

Η εργασία μας είχε ως θέμα την Λατινοκρατία στην Εύβοια. Πλήθος εκθεμάτων και

Εικόνα 6: Πρόσοψη Μουσείου Αρέθουσας. Το νέο μουσείο στεγάζεται στις κτιριακές εγκαταστάσεις παλιού οινοπνευματοποιείου. Φωτογραφία από εικονική περιήγηση του Μουσείου.

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

κειμένων του μουσείου, μας βοήθησε στην σύνθεσή της.

Φωτογράψαμε τα εκθέματα που σχετίζονται με την εποχή της Λατινοκρατίας (13^{ος} - 15^{ος} αιώνας) και ενδεικτικά παραθέτουμε κάποια από αυτά:

ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΗΣ ΓΑΛΗΝΟΤΑΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

Ο **πτερωτός λέων** είχε καθιερωθεί ως σύμβολο του αποστόλου Μάρκου, ήδη από την πρώιμη βυζαντινή εποχή.

Όταν η Γαληνότατη Δημοκρατία της Βενετίας καταλάμβανε μια οχυρωμένη πόλη ή φρούριο, αναρτούσε σε περίοπτη θέση τον επιβλητικό θυρεό της δηλώνοντας την κυριαρχία της.

Πλάκα με τον πτερωτό λέοντα του αγίου Μάρκου (Χαλκίδα 14^{ος} – 15^{ος} αιώνας).

Ήταν **εντοιχισμένη** στο οχυρό της νησίδας Castello del Ponte, **στο μέσο του Ευρίπου**, που ήλεγχε τη διέλευση του Στενού.

Εικόνα 7: Πλάκα με τον πτερωτό λέοντα του αγίου Μάρκου χρονολογείται τον 14^ο – 15^ο αι. μ.Χ. (Μουσείο Αρέθουσα, Χαλκίδα)

ΧΡΗΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Πώμα σκεύους φαρμακείου, που περιείχε σκεύασμα (θηραϊκή γη) για την θεραπεία από δάγκωμα ζώων, κυρίως φιδιών, αλλά και την αντιμετώπιση κάθε είδους ασθένειας. Ήταν εισαγωγή από φαρμακείο της Βενετίας.

Εικόνα 8: Έκθεμα Μουσείου Αρέθουσας – Πώμα σκεύους φαρμακείου.

Εικόνα 9: Έκθεμα Μουσείου Αρέθουσας – Χάλκινα σκεύη εξοπλισμού φαρμακοποιού ή γιατρού.

Χάλκινα σκεύη από τον εξοπλισμό φαρμακοποιού ή γιατρού για την παρασκευή φαρμακευτικών ουσιών.

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

ΚΕΡΑΜΙΚΗ

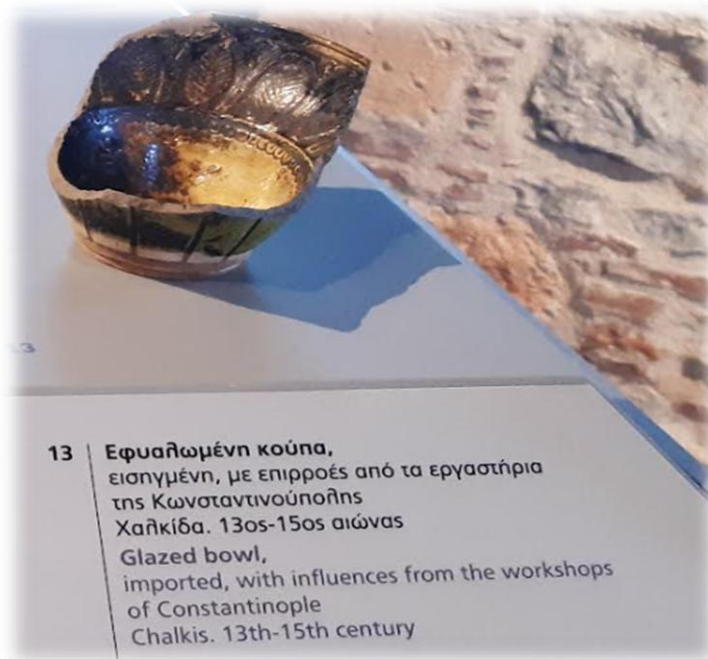
Εκτεταμένη πεδιάδα ανάμεσα στην Χαλκίδα και την Ερέτρια, διαρρέεται από τον ποταμό Λήλαντα. Το Ληλάντιο πεδίο, πέρα από την σημασία του για την αγροκτηνοτροφική παραγωγή, όντας πλούσιο σε κοιτάσματα αργιλίου, τροφοδοτούσε με άριστης ποιότητας πρώτη ύλη πλήθος κεραμικών εργαστηρίων. Αναλύσεις πήλινων αγγείων διαφόρων περιόδων (Εύβοια, Μεσόγειο, Μαύρη Θάλασσα) επιβεβαιώνουν παρόμοια σύσταση πηλού με προέλευση τον Λήλαντα. Η έντονη δραστηριότητα Βενετών εμπόρων με κέντρο το λιμάνι του Νεγρεπόντε συνέβαλε στην αυξημένη εισαγωγή κεραμικής από διάφορες περιοχές της αυτοκρατορίας.

Εφθαλωμένη κεραμική από Πάφο, Συρία, Βενετία, Ισπανία (Χαλκίδα 13^{ος} – 14^{ος} αιώνας)

Εικόνα 10: Εφθαλωμένη κεραμική από Πάφο, Συρία, Βενετία, Ισπανία (Χαλκίδα 13^{ος} – 14^{ος} αιώνας)

Εφθαλωμένη κεραμική (Χαλκίδα 13^{ος} – 15^{ος} αιώνας). Από εργαστήρια της Κωνσταντινούπολης.

Εικόνα 11: Εφθαλωμένη κεραμική (Χαλκίδα 13^{ος} – 15^{ος} αιώνας).
Από εργαστήρια της Κωνσταντινούπολης.

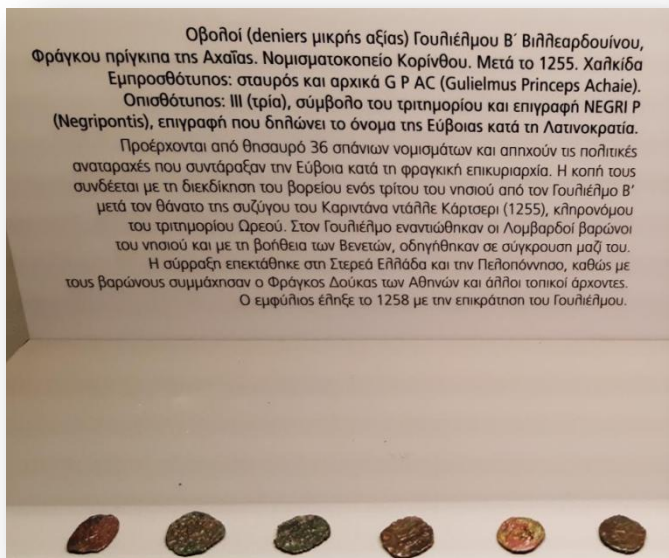
ΒΕΝΕΤΙΚΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

Η ύπαρξη λιμένα και η στρατηγική θέση της Χαλκίδας, μεταξύ του νησιωτικού και ηπειρωτικού ελλαδικού χώρου, επάνω στους βασικούς θαλάσσιους εμπορικούς δρόμους για την Κωνσταντινούπολη, ευνόησε την οικονομική άνθηση της πόλης. Η πόλη ήταν οχυρωμένη με ισχυρά τείχη για τον απόλυτο έλεγχο του περάσματος του Ευρίπου.

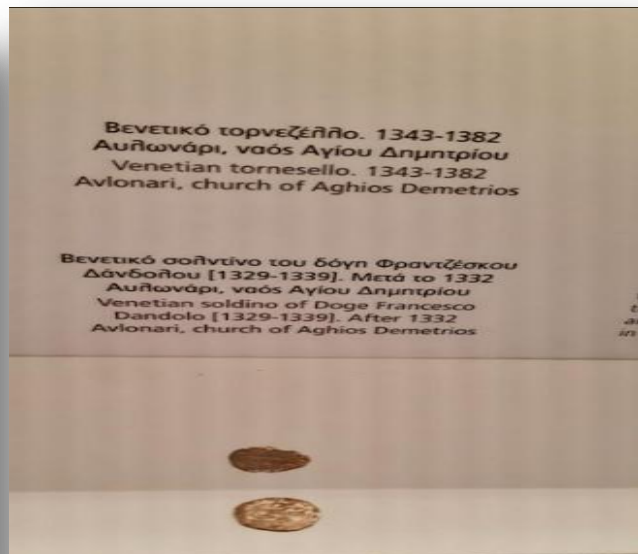
Η Βενετία από τον 13^ο αιώνα κυριαρχεί στα εδάφη της βυζαντινής αυτοκρατορίας καταλαμβάνοντας λιμάνια για τον ανεφοδιασμό των εμπορικών πλοίων. Το Νεγρεπόντε των Δυτικών με εξέχουσα θέση στο εμπορικό δίκτυο, αναδεικνύεται βασικός κόμβος του «διεθνούς» εμπορίου, διατηρώντας επαφές με γνωστά κέντρα. Εδώ συγκεντρώνονται αγαθά από πολλές περιοχές του ελλαδικού χώρου, ορισμένα με προορισμό την ίδια την Βενετία.

Νομίσματα ευβοϊκά, από την υπόλοιπη Ελλάδα και τη Μεσόγειο-από την Σικελία ως την Μικρά Ασία- κυκλοφορούν παράλληλα στο νησί. Η παρουσία τους φανερώνει τις σχέσεις με εμπορικούς εταίρους, τις ευβοϊκές αποικίες, καθώς και τη δραστηριότητα ξένων πληθυσμών στο νησί.

--Οβολοί (εικ.12). Προέρχονται από θησαυρό 36 σπάνιων νομισμάτων. Εμπροσθότυπος : σταυρός και αρχικά G P AC. Οπισθότυπος : ΙΙΙ (τρία) σύμβολο του τριτημορίου και επιγραφή NEGRI P (Negripontis) *επιγραφή που δηλώνει το όνομα της Εύβοιας κατά τη Λατινοκρατία*. Βενετικό торνεζέλλο & βενετικό σολτίνιο (εικ.13)

Εικόνα 12: Οβολοί. Προέρχονται από θησαυρό 36 σπάνιων νομισμάτων. Εμπροσθότυπος : σταυρός και αρχικά G P AC. Οπισθότυπος : ΙΙΙ (τρία) σύμβολο του τριτημορίου και επιγραφή NEGRI P (Negripontis) *επιγραφή που δηλώνει το όνομα της Εύβοιας κατά τη Λατινοκρατία*.

Εικόνα 13: Βενετικό торνεζέλλο & βενετικό σολτίνιο.

Αγγελάτος Σπύρος, Αφράτης Σταύρος, Γεωργίου Νίκος, Δήμας Θεωρή & Καπετάνιος Θεωρή – Β3.

Δύο από τις εργασίες του Β5...

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

Λίγες πληροφορίες

- ▶ Στο κέντρο του χωριού Πολιτικά της Εύβοιας δίπλα στο ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος υπάρχει ένας επιβλητικός μεσαιωνικός τετράγωνος πύργος.
- ▶ Ο πύργος είναι κατασκευή του 13ου αιώνα. Οπότε, σε αντίθεση με τους περισσότερους από τους υπόλοιπους πύργους της Εύβοιας, είναι φράγκικος και όχι ενετικός.

Μετά το 1204, οι Φράγκοι κατακτητές επέβαλαν στην Εύβοια ένα ιδιότυπο φεουδαρχικό σύστημα. Το νησί χωρίστηκε σε τρία τμήρια που διοικούσαν από τους *τριτημόριους*, υποτελείς του Λατίνου αυτοκράτορα. Το τριτημόριο της Εύβοιας πέρασε στους Ενετούς μετά το 1383.

- ▶ Πρόκειται για ένα τυπικό πύργο της φραγκοκρατούμενης Εύβοιας. Είχε έντονα αμυντικό χαρακτήρα. Υπήρξε, όπως όλοι οι παρόμοιοι πύργοι, έδρα του ευγενούς στον οποίο είχε παραχωρηθεί η γύρω περιοχή με αντάλλαγμα τη συμμετοχή του σε πολεμικές επιχειρήσεις.
- ▶ Στο ισόγειο και στον πρώτο όροφο αποθηκευόταν η αγροτική παραγωγή από τα κτήματα που καλλιεργούσαν οι πάροικοι. Στους υπόλοιπους ορόφους ζούσαν ο φεουδάρχης και η οικογένειά του, ενώ οι υπηρέτες, οι τεχνίτες, οι αγρότες και η φρουρά ζούσαν γύρω από τον πύργο για λόγους προστασίας.

Ο πύργος ανακαινίστηκε πρόσφατα. Οι εργασίες αποκατάστασης ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο 2013. Είναι πλέον σε πολύ καλή κατάσταση.

Η πόρτα του πύργου

Η αυθεντική πόρτα του πύργου. Χρησιμοποιούσαν σκάλα για την πρόσβαση στο εσωτερικό του.

Σε περιπτώσεις κινδύνου η σκάλα μπορούσε να αφαιρεθεί, για να μην έχουν οι εχθροί πρόσβαση στον πύργο.

Σημερινή πόρτα

Η πόρτα που χρησιμοποιείται σήμερα για την πρόσβαση.

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

Εδώ βλέπουμε τον όροφο που είναι η παλιά είσοδος. Χρησίμευε ως χώρος φαγητού και συναθροίσεων της οικογένειας και των καλεσμένων της.

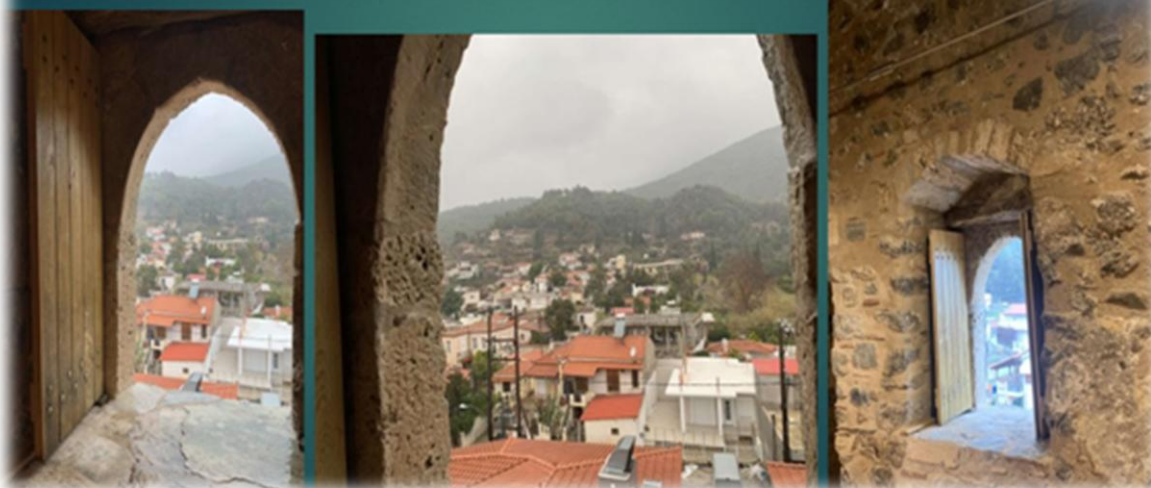
Η αποθήκη στην οποία φύλαγαν τα τρόφιμα, τα όπλα και γενικά τα εφόδιά τους. Πλέον αποτελεί την είσοδο. Στο τοίχο παρατηρούμε ένα ανοίγμα, μια τοξοθυρίδα, από το οποίο έριχναν τα βέλη στους εχθρούς.

- ▶ Εδώ βλέπουμε τον τελευταίο όροφο. Διακρίνουμε το τζάκι, μια πόρτα η οποία έβγαине σε ένα μικρό μπαλκονάκι-το οποίο είχε την τουαλέτα, και ένα άνοιγμα (στην οροφή) για την ταράτσα.

Στον τελευταίο όροφο επίσης υπάρχουν αρκετά παράθυρα. Το ύψος του πύργου μάς δίνει τη δυνατότητα να έχουμε υπέροχη θέα.

Ευχαριστούμε και πιστεύουμε ότι αξίζει να επισκεφτείτε τον πύργο των Πολιτικών.

Λουίζα Χούπερ,
Εύα Σαχόλλι,
Δήμητρα Τριτίγκου
B5'

Λουίζα Χούπερ, Εύα Σαχόλλι & Δήμητρα Τριτίγκου – B5

ΟΙ ΠΥΡΓΟΙ ΤΗΣ ΜΠΟΛΟΝΙΑ

Εργασία της Νεφέλης Χαρίτου
Β'5

Τον μεσαίωνα η Μπολόνια ήταν μία από τις μεγαλύτερες πόλεις της Ευρώπης, και υπήρχαν δεκάδες ψηλοί πύργοι σε αυτή. Λέγεται πως υπήρχαν περίπου 180 πύργοι, αν και στην πραγματικότητα πρέπει να ήταν γύρω στους 80-100 καθώς δεν υπήρξαν όλοι ταυτόχρονα, και κάποιοι μετρήθηκαν παραπάνω φορές καθώς άλλαζαν ιδιοκτησία.

Αν και ο αρχικός σκοπός μπορεί να ήταν η οχύρωση της πόλης, γρήγορα η κατοχή ενός ψηλού πύργου μετατράπηκε σε επίδειξη δύναμης από τις πλούσιες οικογένειες της πόλης. Όσο πιο δυνατή ήταν μία οικογένεια τόσο πιο ψηλό πύργο είχε. Σήμερα υπάρχουν μόνο μερικοί από αυτούς, ενώ αναμφισβήτητα οι πιο γνωστοί είναι οι πύργοι Asinelli και Garisenda που βρίσκονται δίπλα-δίπλα στο κέντρο της πόλης και αποτελούν το σήμα κατατεθέν της Μπολόνια.

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

Ο πύργος των Asinelli είναι ο ψηλότερος μεσαιωνικός πύργος που διασώζεται με ύψος 97 μέτρα και μία μικρή κλίση 1,3μοίρες, ενώ ο μικρότερος είναι των Garisenda με 48 μέτρα και γέρνει 4 μοίρες. Και οι δύο πύργοι φτιάχτηκαν μεταξύ 1109 και 1110.

Το ύψος τους όμως δεν ήταν εξ αρχής αυτό. Κάθε φορά που η μία οικογένεια έκανε τον πύργο της ψηλότερο, η άλλη οικογένεια ανταπαντούσε. Γύρω στο 1350 όμως ο πύργος των Garisenda είχε γίνει τόσο επικίνδυνος, που οι αρχές τους υποχρέωσαν να τον χαμηλώσουν. Δεν είναι γνωστό το αρχικό ύψος αλλά ήταν γύρω στα 20 μέτρα ψηλότερος. Γι' αυτό είναι γνωστός ως ο "κοντυμένος πύργος".

Τέλος, σήμερα ο πύργος Asinelli είναι επισκέψιμος. Έχοντας ανέβει τα 498 σκαλιά του, μας ανταμείβει με τη θαυμάσια πανοραμική θέα της πόλης.

Νεφέλη Χαρίτου – Β5

3^ο ΓΕΛ Χαλκίδας

Η επίσκεψή μας στον πύργο των Πολιτικών

(Αρθρογράφηση στο Blog του σχολείου με ρεπορτάζ και καταγραφή της εμπειρίας των μαθητών από την επίσκεψη στο χώρο. Οι φωτογραφίες έχουν ληφθεί από ομάδα παιδιών που είχαν οριστεί για τον σκοπό αυτό).

Με αφορμή το μάθημα της ιστορίας με την κυρία Πανούση, τα τμήματα του Β1 και του Β4, επισκέφτηκαν τον πύργο των Πολιτικών.

Ο πύργος των Πολιτικών ανάγεται στην περίοδο της Φραγκοκρατίας (13ος αιώνας μ.Χ.) και θεωρείται μεσαιωνικός, ανήκει σε ένα σύνολο παρόμοιων σε μορφή και λειτουργία πύργων, χρήσιμων για την άμυνα των φεουδαρχών και για τον έλεγχο της αγροτικής παραγωγής.

Εικόνα 6: Δραματοποίηση του ιπποτικού χρίσματος από το Β4 του 3^{ου} ΓΕΛ ΧΑΛΚΙΔΑΣ

Η επίσκεψή μας στο χώρο είχε πολύ ενδιαφέρον, παρά τις δύσκολες καιρικές συνθήκες εκείνης της μέρας. Αυτό γιατί νιώσαμε σαν να μεταφερθήκαμε χωροχρονικά στη μεσαιωνική εποχή του τόπου μας. Κατά την περιήγησή μας στο εσωτερικό του πύργου, διαβάσαμε το ιστορικό σημείωμα. Αυτό ήταν που μας βοήθησε να ενταχθούμε στο γενικό κλίμα του τρόπου με τον οποίο ήταν φτιαγμένοι οι πύργοι τον μεσαίωνα, αλλά και την ιδιαίτερη χρησιμότητά τους για τους κατοίκους της περιοχής.

Στο μυαλό μάς αποτυπώθηκαν πολλά σχετικά με τη δομή του πύργου, όπως για παράδειγμα η εστία, η αποθήκη και το γεγονός ότι για σκάλες χρησιμοποιούσαν ανεμόσκαλες.

Ωστόσο, αυτό που ομολογουμένως θυμούνται όλοι οι μαθητές είναι το ιδιαίτερο «αποχετευτικό σύστημα» και η γνώση πια σε όλους μας *καταχύστρα*.

Στον τελευταίο όροφο του πύργου, με αφορμή την ιστορία που αναγραφόταν στην ξύλινη κατασκευή που περιείχε μια παραδοσιακή ιστορία για τον πρίγκιπα του πύργου, οι καθηγήτριες μας θεώρησαν αρκετά δημιουργικό κάποιους μαθητές να αναπαραστήσουν το αφήγημα. Αυτό, τελικά αποδείχτηκε ιδιαίτερα ευχάριστο για τους μαθητές εφόσον έγινε κατανοητός ο τρόπος ζωής και η νοοτροπία των ανθρώπων της φράγκικης εποχής.

Δύο μαθητές, υποδυόμενοι τον γιο του Δελακατσέρι, του φεουδάρχη των Πολιτικών, «χρίστηκαν ιππότες» από τον υποδυόμενο «πάπα», ενώ αργότερα, όλοι οι κάτοικοι, ύστερα από τα μηνύματα του αγγελιαφόρου έξω από το παράθυρο, ήρθαν να γιορτάσουν τους γάμους του ιππότη με

Εικόνα 5: Δραματοποίηση του ιπποτικού χρίσματος του υιού Δελακατσέρι από το Β1 του 3^{ου} ΓΕΛ ΧΑΛΚΙΔΑΣ.

Εικόνα 7: Δραματοποίηση του γλεντιού του γάμου του ιππότη Δελακατσέρι με την αρχοντοπούλα.

Μια φορά... ήταν οι πύργοι...

την όμορφη αρχοντοπούλα, υπό τους ήχους μεσαιωνικής μουσικής. Χορός, γέλια και χαρές... που αποτύπωσε ο φακός της ομάδας φωτογραφίας.

Πράγματι, ήταν μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και διδακτική εξόρμηση και θα ήταν καλή ιδέα να επισκεπτόμαστε συχνά τέτοιες περιοχές με παρόμοια μνημεία.

Γκιργκένη Σοφία, Β1 & Χατζηβαγγέλη Σταυρίνα, Β4
(Συντακτική ομάδα του Blog του σχολείου, news3lyk.blogspot.com)

Παρατίθεται και το αφήγημα της κατασκευής του Πύργου, στο οποίο βασίστηκε η δραστηριότητα της δραματοποίησης των παιδιών κατά την επίσκεψη.

Μια ξεχωριστή μέρα στον πύργο των Πολιτικών

Μέρα γιορτινή ξημέρωσε στον Πύργο των Πολιτικών. Ο γιος του άρχοντα του πύργου Γουλιέλμο Ντάλλε Κάρτσερι, μακρινός συγγενής του τριτημόριου του Νεγκροπόντε θα γινόταν ιππότης με όλες τις τιμές. Από μέρες είχαν αρχίσει οι προετοιμασίες και στέλνονταν οι μανταποφόροι για το κάλεσμα.

Οι καλεσμένοι πολλοί και εκλεκτοί: Γενοβέζοι, έμποροι, βαρόνοι, πριγκίπισσες, ιππότες, Βενετοί άρχοντες. Οι φρουροί του πύργου από νωρίς είχαν πιάσει θέση στις επάλξεις του πύργου, ώστε να ελέγχουν όλη την περιοχή, αλλά και τους προσκεκλημένους που κατέφθαναν για το μεγάλο γεγονός.

Το χρίσμα θα το έδινε ο Πάντρε Ραϊμόντο, στη Λατινική εκκλησία Santa Maria de la Política, λίγο έξω από τα Πολιτικά. Ο Γκουλιέλμο είχε ξυπνήσει το πρωί με περίεργη διάθεση και γεμάτος αγωνία. Άραγε θα έφταναν στην ώρα τους η πανοπλία και τα όπλα του. Τα είχαν παραγγείλει ειδικά για αυτόν στην Βενετία στους πιο ξακουστούς μεταλλουργούς...

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	2
A. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ	3
1. Η ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΒΟΙΑ - ΑΠΟ ΤΗ ΦΡΑΓΚΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ	3
Η περίοδος της Φραγκοκρατίας	3
Η κατάκτηση της Εύβοιας από τους Τούρκους	4
2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΛΗΛΑΝΤΙΟ ΠΕΔΙΟ	5
Μύτικας- Ληλάντιο πεδίο	5
Γενικά	5
Μεσαιωνικό όνομα	5
Η εκδρομή της βασίλισσας	6
3. ΟΙ ΠΥΡΓΟΙ	6
Φραγκικά κάστρα και οχυρώματα	6
Δύο Πύργοι	7
Πύργος Πολιτικών	9
Βιβλιογραφία	9
B. ΕΠΙΤΟΠΙΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΕΙΣ...	10
4^ο ΓΕΛ Χαλκίδας	10
Οι μαθητές και οι μαθήτριες του Β3 στο Μουσείο Αρέθουσα.	10
Δύο από τις εργασίες του Β5...	14
3^ο ΓΕΛ Χαλκίδας	20
Η επίσκεψή μας στον πύργο των Πολιτικών	20
Ευχαριστίες	23

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε τον Διευθυντή του 4^{ου} ΓΕΛ Χαλκίδας κ. Κακαβά Χρήστο, για την οικονομική – και όχι μόνο – υποστήριξη, καθώς και τους μαθητές της Β' τάξης του 3^{ου} Ενιαίου Λυκείου Χαλκίδας για την οικονομική τους συμμετοχή.